

Regionstyrelsen
Regionledningskontoret
Malin Örnjäger

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2020-06-26

RS 2020-0410

Regionstyrelsen

Yttrande över delbetänkandet Hälsa- och sjukvård i det civila försvaret - underlag till försvarspolitisk inriktning (SOU 2020:23)

Ärendebeskrivning

Socialdepartementet har genom remiss bjudit in Region Stockholm att yttra sig över delbetänkandet Hälsa- och sjukvård i det civila försvaret - underlag till försvarspolitisk inriktning (SOU 2020:23).

Beslutsunderlag

Regiondirektörens tjänsteutlåtande

Sammanfattning av Hälsa- och sjukvård i det civila försvaret - underlag till försvarspolitisk inriktning (SOU 2020:23)

Hälsa- och sjukvårdsnämndens protokollsutdrag den 15 juni 2020

Hälsa- och sjukvårdsförvaltningens tjänsteutlåtande den 3 juni 2020

Karolinska Universitetssjukhusets yttrande den 16 juni 2020

Fastighets- och servicenämndens yttrande den 16 juni 2020

Förslag till beslut

Regionrådsberedningen föreslår att regionstyrelsen beslutar följande.

1. Regiondirektörens tjänsteutlåtande utgör Region Stockholms yttrande till Socialdepartementet över Hälsa- och sjukvård i det civila försvaret – underlag till försvarspolitisk inriktning (SOU 2020:23)
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Regionledningskontorets förslag och motivering

Sammanfattning

Utredningen om hälsa- och sjukvårdens beredskap redovisar i detta delbetänkande övergripande bedömningar av vad som är viktigast att satsa på inom hälsa- och sjukvårdsområdet i det kommande försvarsbeslutet för

2021–2025. Regionernas möjligheter att öka sin förmåga i situationer när samhället utsätts för påfrestningar av olika slag bedöms som högt prioriterad och flera åtgärdsförslag lämnas, bl.a. planeringsförutsättningar, personalförsörjning och förnödenhetsförsörjning.

Region Stockholm ser positivt på utredningens förslag och instämmer i de bedömningar som har gjorts. Region Stockholm vill dock betona vikten av att tydliggöra ansvarsfördelningen mellan myndigheter, kommuner och regioner gällande varuförsörjning samt vikten av att involvera privata aktörer i planeringen, bl.a. för att säkra personalförsörjningen till samhällsviktig verksamhet.

Bakgrund

Regeringen beslutade i augusti 2018 att tillkalla en särskild utredare för att göra en översyn av hälso- och sjukvårdens beredskap inför och vid allvarliga händelser i fredstid och höjd beredskap samt lämna förslag på hur hälso- och sjukvårdens förmåga att hantera denna typ av händelser långsiktigt bör utvecklas (dir. 2018:77). Utredningen antog namnet Utredningen om hälso- och sjukvårdens beredskap. I delbetänkandet redovisas utredningens analys av de förslag till inriktning för hälso- och sjukvården som en del av det civila försvaret som Försvarsberedningen, Försvarsmakten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har lämnat. Utredningens bedömningar i delbetänkandet är avsedda att utgöra ett underlag inför den försvarspolitiska inriktningsproposition som regeringen ska lämna till riksdagen under hösten 2020.

Utredningen föreslår att kommande försvarsbeslut fastställer en målsättning för den civila hälso- och sjukvården i fredstida kriser och i krig som ska vara vägledande för kommuners, regioners, privata aktörers och statliga myndigheters fortsatta arbete med civilt försvar och ge en gemensam utgångspunkt för det fortsatta planeringsarbetet. Målsättningen föreslås vara följande: ”Den civila hälso- och sjukvården ska vid fredstida kriser och vid krig ha kapacitet att utföra sådan vård som inte kan anstå. Sådan vård ska säkerställas för såväl civila som för militär personal. Den av riksdagen beslutade prioriteringsplattformen faller vid prioritering av vårdbehov. Trots att den allmänna vårdstandarden inte kan vara densamma ska de medicinska behandlingsresultaten för det stora flertalet patienter så långt som möjligt motsvara den nivå som gäller vid ett normalläge i fred.”

Utredningen bedömer regionernas möjligheter att öka sin förmåga i situationer när samhället utsätts för påfrestningar av olika slag som högt prioriterad och lämnar förslag på flera åtgärder:

- Regionernas krigsorganisationer behöver omfatta hela vårdkedjan från prehospital vård till tertiär högspecialiserad vård på universitetssjukhus.
- Ambitionsnivå gällande vårdplatser under den kommande försvarsbeslutsperioden föreslås vara att regionerna ska kunna dubblera antalet fysiska vårdplatser jämfört med ett normalläge i fredstid, med en bemanning som är möjlig under sådana förhållanden.
- Investeringsprogrammet Sjukvårdens säkerhet i kris och krig (SSIK) bör återinföras. Den myndighet som får ansvaret för programmet SSIK bör också få ett särskilt uppdrag att tillsammans med regionerna kartlägga befintliga skyddade lokaler för vårdverksamhet.
- Regelverken kring personalförsörjning för det civila försvaret behöver ses över bl.a. för att tydliggöra på vilka sätt kommuner och regioner kan involvera privata aktörer i sina krigsorganisationer samt hur kommuner och regioner kan förstärka sina organisationer med personal från privata arbetsgivare, utbildad personal som inte har anställning och de som är under utbildning.
- Ett nationellt sammanhållet system för lagerhållning av läkemedel och sjukvårdsmateriel i Sverige för fredstida kriser och krig behöver tas fram. Därtill bör kommuner och regioner snarast vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa att försörjningen av bl.a. läkemedel och sjukvårdsmateriel är tillräcklig för en god vård i ett normalläge i fred samt för att upprätthålla katastrofmedicinsk beredskap.

Ärendet har remitterats till hälso- och sjukvårdsnämnden, fastighets- och servicenämnden samt Karolinska Universitetssjukhuset.

Överväganden

Region Stockholms yttrande till Socialdepartementet över Hälso- och sjukvård i det civila försvaret - underlag till försvarspolitisk inriktning (SOU 2020:23).

Region Stockholm ser positivt på utredningens förslag och instämmer i hög grad i de bedömningar som har gjorts. Hälso- och sjukvården utgör en viktig del av det civila försvaret och Region Stockholm ser därför positivt på utredningens ansats att inkludera hela vårdkedjan i planeringsarbetet för

att skapa en mer robust vård i vardagen som förutsättning för en stärkt krisberedskap.

Region Stockholm instämmer i utredningens bedömning att det saknas en tydlig nationell målsättning och stöd för genomförandet på regional nivå, vilket också riskerar att leda till stora regionala variationer då regioner förväntas påbörja planering på eget initiativ. Liksom utredningen anser även Region Stockholm att det behövs en tydlig planeringsprocess som också omfattar kommuner och regioner vad gäller återupptagandet av totalförsvaret. Det är även positivt att betänkandet betonar vikten av att definiera vilken förmåga som sjukvården ska ha vid höjd beredskap och krig men Region Stockholm efterfrågar en tydlig kravställning för att underlätta prioriteringar i planeringsprocessen. Utan tydlig kravställning ser Region Stockholm risk för stora regionala variationer i förmågan.

Nedan kommenteras utredningens förslag där Region Stockholm har en avvikande uppfattning eller sådant som Region Stockholm önskar ska beaktas särskilt i den fortsatta beredningen.

4.4 Mål för hälso- och sjukvården vid kris och krig

Region Stockholm anser att begreppet ”kapacitet” i den föreslagna målsättningen bör förtydligas och anser att det med fördel även kan anges en kapacitetsnivå vid höjd beredskap. Region Stockholm anser även att det bör tydliggöras att sjukvårdens främsta uppgift i en krigssituation är att ta hand om alla akut sjuka och skadade, oavsett om det handlar om krigsskadade eller på annat sätt akut sjuka då hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) beskriver rätten till vård på lika villkor för hela befolkningen.

5.1.1 Försvarsmaktens sjukvård

I utredningens bedömning för planering och dimensionering av den civila hälso- och sjukvården vid fredstida kriser och i krig är det viktigt att det tydligt framgår vilken sjukvård Försvarsmakten ska ansvara för i sådana situationer. Regeringen bör därför i försvarsbeslutet ange en övergripande målsättning för Försvarsmaktens sjukvård. Ett minimum bör vara att beskriva vilken vårdnivå som ska uppnås.

5.5.2 Programmet Sjukvårdens säkerhet i kris och krig

Region Stockholm välkomnar en återaktivering av programmet Sjukvårdens säkerhet i kris och krig (SSIK) för att möjliggöra ekonomiskt stöd till i regionernas arbete med att säkerställa robusta sjukhusbyggnader som också uppnår en viss nivå av självförsörjning. Detta kan förväntas kräva investeringar avseende upprustning av såväl fastigheter som teknik

för att säkra robusta vårdinrättningar och sjukhusbyggnader under störda förhållanden. Region Stockholm anser att det stöd om 200 miljoner kronor som SSIK föreslås omfatta inte är tillräckligt för de investeringar som kommer att krävas.

5.6 Vidmakthållande av befintliga skyddade lokaler

Region Stockholm föreslår att även de lagerlokaler som finns i regionerna omfattas av kartläggningen och prövas mot regelverket för skyddade lokaler då försörjningsverksamheten är en särskilt viktig verksamhet i kris eller krig.

7 Personalförsörjning i kris och krig

Region Stockholm ser positivt på att utredningen lyfter fram de utmaningar som regioner ställs inför kring hur privata aktörer kan involveras i planeringsarbetet, vilka har blivit särskilt påtagliga i samband med hanteringen av covid-19-pandemin. Flertalet av Region Stockholms verksamheter bedrivs i samverkan med eller av privata leverantörer och dessa behöver i högre grad involveras i arbetet med ett stärkt civilt försvar. Region Stockholm ser därför även positivt på utredningens förslag att Socialstyrelsen uppdras att upprätta ett register över hälso- sjukvårdspersonal i Sverige och anser att ett sådant register är en förutsättning för korrekta krigsplaceringar.

8 Förnödenhetsförsörjning

Utredningen menar att regionerna behöver säkerställa en egen god försörjningsberedskap och lagerhållning. Region Stockholm instämmer och anser att försörjningsberedskap bör vara en integrerad del i varje verksamhets kontinuitetsplanering. Region Stockholm vill dock lyfta vikten av att det tas fram nationella riktlinjer för att säkerställa en ändamålsenlig försörjningsberedskap. Utredningen bör i sitt fortsatta arbete på ett närmare sätt tydliggöra vilka aktörer som ska ta ansvar för vilken sorts lagerhållning. Om artiklar, som prioriteras nationellt, ska lagerhållas av regionerna är den statliga finansieringen viktig.

8.3 Övergripande försörjningsfrågor behöver samordnas nationellt

Region Stockholm delar utredningens bedömning att det är angeläget att nationellt samordna vissa strategiska försörjningsrelaterade frågor. Om regeringen beslutar att inrätta en sammanhållande funktion så som utredningen föreslår menar Region Stockholm att verksamhetens avgränsning till regioners och kommuner ansvar behöver beskrivas tydligt. Region Stockholm förordar även att uppdraget tilldelas någon av de befintliga myndigheterna istället för att en ny myndighet inrättas.

Ekonomiska konsekvenser

Det statliga bidraget som föreslås uppgå till totalt 596 miljoner kronor under försvarsbeslutsperioden för förmågehöjande åtgärder bedöms ej vara tillräckligt för att uppnå den förmågehöjning som efterfrågas. Flertalet av regionens vårdverksamheter kommer att behöva se över robustheten gällande bland annat infrastruktur, skalskydd och externa beroenden så som el-, vatten- och it-försörjning. Genomförandet av utredningens förslag förutsätter även ett omfattande planeringsarbete som kräver både resurser och specifik kompetens med utökade administrativa kostnader som följd.

Katarina Holmgren
Tf regiondirektör

Stefan Schildt
Tf stabschef

Beslutsexpediering:

Akt
Socialdepartementet
Hälso- och sjukvårdsnämnden
Fastighets- och servicenämnden
Karolinska Universitetssjukhuset
Regionledningskontoret stabschef
Regionledningskontoret Säkerhet och beredskap

Godkänd av Katarina Holmgren, 2020-06-26